

internet-tehnologii-kak-sredstvo-virtualizatsii-zhiznennogo-prostranstva-sovremennogo-molodo

7. Bun'kivs'ka O. V. Informacijnyj prostir: sociokul'turna sutnist', stan ta problemy funkcionuvannja v Ukraїni: avtoref. dys. ... kandydata kul'turologii': 26.00.01 – teorija i istorija kul'tury / O. V. Bun'kivs'ka; Kyi'vs'kyj nacional'nyj universytet kul'tury ta mystectv. – K., 2009. – 23 s.

8. Dubas O. P. Informacijno-komunikacijnyj prostir: ponjattja, sutnist', struktura / O. P. Dubas // Suchasna ukrai'ns'ka polityka. Polityky i politology pro nei'. – K., 2010. – Vyp.19. – S.223–232.

9. Manakova I. Ju. Chelovek v postindustrial'nom mire: avtoref. dis. ... k.f.n.: 09.00.11 – social'naja filosofija / I. Ju. Manakova; Voronezhskij gosudarstvennyj universitet. – Voronezh, 2008. – 24 s.

10. Ionin L. Sociologija v obshhestve znanij: ot jepohi moderna k informacionnomu obshhestvu / L. Ionin. – M.: GU VShJe, 2007. – 432 s.

11. Barmatova S. P. Informatyzacija ta tehnologizacija – providni tendencii' suspil'nogo rozvytku [Elektronnyj resurs] / S. P. Barmatova. – Rezhym dostupu: <http://www.kymu.edu.ua/wsc/toms/10/006-009.pdf>.

12. Proekt Ju. L. Razvitie setevyh tehnologij kak faktor transformacij zhiznennogo prostranstva sovremennogo cheloveka / Ju. L. Proekt, I. M. Bogdanovskaja, N. N. Koroleva // Universum: Vestnik Gercenovskogo universiteta. – 2014. – №2. – S.89–96.

13. Stepanenko M. D. Suchasni transformacij' zhyttjevoغو prostoru osobystosti jak polja i'i' zhyttjetvorčnosti / M. D. Stepanenko // Gumanitarnyj chasopys. – 2005. – №3. – S.45–49.

14. Pshenychnyj O. Problema mizhosobystisnogo spilkuvannja v suchasnomu informacijnomu suspil'stvi [Elektronnyj resurs] / O. Pshenychnyj. – Rezhym dostupu: <http://inf.ou.edu.ua/dopovid/pshenychnyj.pdf>.

15. Panchenko L. M. Vyshha osvita v informacijnomu suspil'stvi: transformacija osvitnih potreb / L. M. Panchenko // Naukovyj visnyk. Serija «Filosofija» – H.: HNU, 2015. – Vyp.44. – S.185–196.

16. Sakun A. V. Osvitnij proces u parametrah «suspil'sta znan'» / A. V. Sakun // Visnyk DonNUET. – 2013. – №2 (58). – S.167–177.

17. Shtangret A. M. Formuvannja postindustrial'nogo suspil'sta jak peredumova rozvytku ekonomiky znan' / A. M. Shtangret // Naukovi zapysky Ukraїns'koi' Akademii' drukarstva. – 2012. – №1 (38). – S.78–87.

Ignatko V., applicant, National Pedagogical Dragomanov University (Ukraine, Kyiv), zhzhkot@gmail.com

Value priorities of human living space of industrial and post-industrial era

Outlines and analyzes the value orientation of human living space, which were formed under the influence of technical and technological factors; the author notes that the era of industrialism strengthens the «power» of man over nature and at the same time creates a series of global challenges which bring with them a threat to the existence of humanity as a civilization; technocratic thinking to solve them are not able; the latter is possible only with the transition to a new type of management – post-industrial; this method is stated in the era of the information revolution on the basis of a return to human values and priorities.

Keywords: man, nature, activity, culture, living space, technocratic.

* * *

УДК 141.13

Драпушко Р.,
здобувач, Національний педагогічний університет
ім. М. П. Драгоманова (Україна, Київ),
zhzhkot@gmail.com

ОСОБЛИВОСТІ ДЕМОКРАТИЧНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОГО СОЦІУМУ ТА ЙОГО ВІЯВ У СФЕРІ ТУРИЗМУ

Аналізується природа та сутність демократичного розвитку українського соціуму; їх вияв у туристичній діяльності, де туризм розглядається як засіб утвердження загальнолюдських та національних стандартів та цінностей; автор стверджує, що демократія і права людини, екологічна безпека і толерантність, солідарність і т. ін. не привнесені в Україну зовні, а формувались в народі як внутрішні норми і стандарти з давніх часів; історичні колізії не змінили їх загальнолюдський контекст, тому в сучасній історії

Україна постає як гуманітарно-гуманістична держава, яка засобами туризму утверджує свій авторитет у європейському просторі.

Ключові слова: людина, культура, туризм, загальнолюдські цінності, демократія, свобода.

Цінності спільноти народів європейського регіону базуються на таких політичних цінностях, як демократія, особистісна свобода та незалежність, права людини, зокрема право власності, верховенстві закону, рівності громадян перед законом, ринковій економіці тощо. Усі ці цінності притаманні українському народові, волелюбність і схильність до особистої свободи якого завжди відзначалися іноземцями як характерна риса, що виокремлює український народ з-поміж інших народів.

Політичний устрій України за всіх часів незалежності країни мав виразні демократичні риси. Тому цінності європейської спільноти народів не привнесені для України ззовні, а є органічними цінностями українського народу. Деякі з цих цінностей шанувалися в Україні раніше, ніж вони почали шануватися на решті території Європи. Наприклад, за часів Київської Русі (IX – XIII ст.) Україні було притаманним укладання з новообраним князем угоди та складання останнім присяги, що вказує на започаткування певних конституційних традицій, які цілком відповідають характеру загальноєвропейської політичної еволюції. Закликання народом на княжий престол кандидата є практичною реалізацією сформульованої набагато пізніше ідеї народного суверенітету, адже саме народ виступає джерелом влади.

За часів козацької України (XVI – XVIII ст.) над генеральним урядом стояла військова рада – збори всього війська. Її скликали для вирішення найважливіших питань, виборів гетьмана, генерального уряду. В такий спосіб працювала пряма військова демократія. У регіонах, містах і селах правили виборні урядовці – як адміністративні, так і судові. Посади на всіх щаблях державної влади та місцевого самоврядування, всі урядовці й чиновники були виборними і завжди мали відповідати перед своїми виборцями. Варто відзначити, що на той час абсолютна більшість європейських держав були абсолютними монархіями і часто мали вкрай обмежене самоврядування навіть на рівні місцевих громад, а на рівні держави не мали жодного. Отже, у ті часи, коли Україна була суверенною (IX – XIII ст., XVI – XVIII ст., з 1991 року), вона тяжіла до встановлення демократичного ладу і часто за рівнем демократизму випереджала більшість тогочасних держав Європи. Україна стала однією з перших держав, де було ухвалено Конституцію, тобто відмовлено від абсолютного суверенітету монарха. Це було реалізовано Конституцією Пилипа Орлика, ухваленою 1710 року, тобто за 73 роки до ухвалення американської Конституції. У ній юридично започатковано поділ влади між органами державної влади.

Сучасному стану демократичних перетворень в Україні властиве те, що, з одного боку, народовладдя є символом жаданого майбутнього, а з другого – суспільні інститути та ЗМІ, практика участі населення у виборах співіснують із розчаруванням у демократичному реформуванні. «Суперечності проявляються також у поєднанні інерції влади і постійного намагання наслідувати західні стандарти, де визначення основних тенденцій формування нових ціннісних орієнтирів

є базою для прогнозування подальшого розвитку, а надбання нової якості є надзвичайно важливим для адекватнішого розуміння особливостей політичної системи та змісту політичних процесів, що відбуваються в суспільстві» [1, с. 15], зазначають В. Швець та Ю. Шайхалієва.

Та зважаючи на те, що українці від народження є носіями демократичних цінностей, не дивним є факт прийняття демократичної конституції після проголошення незалежності нашої держави. Наразі можна виокремити такі ознаки демократії в Україні, які затверджені в прийнятій конституції: 1) принцип народного суверенітету; 2) громадянський консенсус, тобто принципова згода основної частини громадян дотримуватися встановлених правових умов, у межах яких мають досягатися часткові цілі. Цей принцип потребує використання форм і процедур, які дають змогу виявити політичну більшість. Основними серед них є представницьке правління та форми безпосередньої демократії; 3) правління більшості передбачає ще один принцип демократії – дотримання та охорону прав меншості. Ми можемо впевнено стверджувати про наявність такого принципу в Україні; 4) принципи рівності і свободи. Українська держава встановлює певні вимоги, яким має відповідати діяльність кожного її громадянина. Межею свободи будь-якої людини є свобода інших людей. Демократія передбачає надійні гарантії прав і свобод особи, в тому числі судові; 5) політичний та ідейний плюралізм, згідно з яким політичне життя має включати багато різних взаємозалежних і водночас автономних політичних груп. Безперечно, в Україні наявна багатопартійність. Плюралізм передбачає також політичне суперництво, наявність та офіційне визнання опозиції до влади.

До аналізу ризиків стабільної демократії в Україні можна застосувати теорію Ф. Шміттєра, який виокремлює внутрішні дилеми, притаманні сучасній демократії незалежно від місця та часу її появи, а також зовнішні, що піддають сумніву сумісність нових демократичних правил і практики з наявними соціальними, культурними та економічними умовами. На його думку, «Демократизація не обов'язково принесе з собою економічне зростання, соціальний світ, ефективне управління, політичну гармонію, вільний ринок. <...> Але ми повинні розраховувати на зародження політичних структур, мирно конкуруючих, що формують уряду і які впливають на публічну політику; здатних вирішувати соціальні та економічні конфлікти за допомогою встановлених процедур <...> демократії здатні змінювати свої закони і організаційні структури під впливом мінливих обставин. Можливо, вони не відразу домагаються всього перерахованого вище, але на цьому шляху у них набагато більше шансів на успіх, ніж у авторитарних режимів» [2, с. 144–145].

Більшість дослідників одностайні в тому, що стабільність демократії залежить від широкій підтримки з боку громадян. Громадянське суспільство не може бути просто запозичене, воно має формуватися на основі традиційної культури з огляду на економічний і політичний розвиток країни, зростання добробуту і самосвідомість народу.

З іншого боку, Дж. Сарторі істинним ворогом, загрозою демократії вважає вимогу «чистішої»

та досконалішої демократії. На його думку, «здійснюючи в себе демократію, яка визначається як виборна полархія, ми не звертаємося тим самим до налагодження «хорошого» функціонування системи, тому що суперництво на виборах не забезпечує якості результатів, а тільки демократичність способу їх досягнення. Решта ж – те, наскільки цінний кінцевий результат, – залежить від якості керівництва. Однак, хоча часто–густо визнається життєво важлива роль керівництва, проте воно набуває в теорії демократії лише дуже незначний статус» [3, с. 81].

Отже, демократія не може не супроводжуватися створенням міфів, сприятливих для неї. Однак вчасно не реалізовані міфи перетворюються на утопію, що й руйнує демократію. Це є незріла демократія, з якою ми, на жаль, стикаємося нині в українському суспільстві й парламенті.

Як зазначає Н.А. Латигіна, сьогодні Україна потребує посилення державної влади, формування сильної демократичної держави, оскільки зараз ми маємо ще не досконалу, не сильну державу, в якій значна частина проголошених у Конституції України положень поки що є формальними деклараціями та побажаннями і потребує детальнішого розкриття у відповідних законах (хоча сам зміст Основного Закону України засвідчує її демократичний вибір, розкриває суть демократії, проголошує її основні засади). Наприклад, принцип плюралізму за нинішніх умов здійснюється в Україні у гіпертрофованому вигляді: більше 100 політичних партій претендують на те, щоб стати керівною силою у суспільстві і державі. Це свідчить, насамперед, про обмеженість соціальної підтримки та частковий характер їх стратегій. Конституція сама по собі робить можливою доволі значну амплітуду політичних рішень. Враховуючи ці та інші моменти, а також характер політичних подій, що відбуваються нині в Україні, можна говорити про незавершеність конституційного процесу в Україні. Але вже саме проголошення демократії, конституційне закріплення її засад повинно сприяти утворенню стабільності та злагоди у суспільстві [4, с. 65]. Формальне, конституційне гарантування демократії є необхідним для створення сильної держави – держави, яка «функціонує ефективно і здатна протистояти тиску з боку конкуруючих економічних та політичних груп влади і діє в інтересах усіх людей, що складають національну державу... Слабка держава – держава, в якій не забезпечуються державні та приватні послуги, необхідні для людського розвитку» [5, с. 8].

Відповідно до теорії А. Лейпхарта, оптимальним політичним режимом для України, якщо вона, звісно, хоче бути демократичною державою, має стати співсуспільна демократія, яка є характерною для більшості європейських країн і яка виявилася більш-менш нейтральною щодо категорій «західних» і «незахідних» типів демократії. Ця теорія застосовується до суспільств, що характеризуються розподілом на сегменти. Сегменти можуть бути релігійного, ідеологічного, мовного, етнічного, національного й подібного характеру. «Головною метою співсуспільної демократії є вирівнювання суперечностей та створення системи обмежень і противаг для великої кількості політичних еліт, а основною ознакою – співпраця еліт» [6, с. 221]. На підставі аналізу українських політичних

реалій можна запропонувати концептуальну модель демократизації українського суспільства, яка має такі складові:

– розвиток громадянського суспільства та зниження рівня віддаленості влади і громадян. У наш час в Україні питання про довіру до держави, до її провідних інститутів – це найбільшочіше питання, що потребує свого негайного вирішення. Нова стратегія курсу держави повинна бути спрямована на максимальний політичний консенсус, суспільну консолідацію населення, його згоду відносно основних цілей і механізмів реалізації базових принципів демократії;

– сприйняття демократії як цінності більшістю громадян, порівняно високий ступінь їхньої політичної освіченості, що дає людям можливість робити свій вибір свідомо, на основі знань і раціонального розрахунку. Дане положення починає втілюватись в життя вже сьогодні. Адже лише висока політична освіченість і усвідомлення демократичних цінностей могли вивести людей на майдан і скинути монархічну владу;

– формування політичної еліти, що сповідує демократичні цінності, за словами О. О. Бандури, «поєднує соціальні ідеали, моральні та правові цінності з практично корисною діяльністю щодо втілення в життя законодавства» [7, с. 45]. На жаль, сьогодні ще далеко не всі суб'єкти політичного процесу в Україні починають усвідомлювати, що свобода не має нічого спільного з уседозволеністю та протиправними діями; що демократія – це не тільки право вільно висловлювати свої думки, але й відповідальність за висловлене, а також реальне забезпечення проголошених демократичних принципів організації спільного життя;

– досягнення консенсусу між різними політичними силами. Подолання суперечності між демократичною формою та недемократичною сутністю інститутів влади. Набуття політичними інститутами не тільки демократичної форми, а й демократичного змісту, продукування ними реальної демократичної політики. Як зазначає В. Полохоло, на думку доктора філософських наук Є. Бистрицького, «найгучніші апеляції до ідеї демократії в посткомуністичній Україні можна почути від тих політиків, які розглядають суспільне значення їхніх партій та рухів у перспективі «національно-демократичних» перетворень. Проте й практичне дотримання цієї самоназви, й політичне осмислення суспільної мети в понятті «національної демократії» містять у собі реальну загрозу «вічного повернення того ж самого» (Ф. Ніцше): нескінченного милування протодемократичними ознаками української спільноти» [8, с. 65];

– високий соціально-економічний рівень розвитку держави, економічна стабільність, переважання середнього класу – це саме ті три основні характеристики, запропоновані Є. Вятром для визначення рівня демократизму політичного режиму [9, с. 19];

– збереження чесних, змагальних та регулярних виборів, які затверджені Конституцією України. Сучасна система представницького правління є плюралістичною. Згідно з нею, за словами В.В. Цветкова, парламентарі обираються народом і є відповідальними перед ним [10, с. 52];

– захист прав меншості. Думка більшості, виражена демократичним шляхом під час виборів, є

необхідною, але недостатньою умовою демократії. Як зазначає Р. Сербін, «гармонізація співіснування більшості й меншості суспільства потребує надання меншості широких можливостей відкрито, в межах загальноприйнятих процедур і вимог захисту своїх та суспільних інтересів засобами законодавства та політичним впливами. Якщо цього не відбудеться, може виникнути ситуація, за якої демократія перетвориться у формальне виправдання диктатури» [11, с. 74];

– гідний президент-керівник держави, який повинен брати на себе політичну відповідальність і мати активну позицію стосовно процесів, які відбуваються в країні;

– активна життєва позиція молоді, яку ми можемо бачити вже сьогодні. Саме ця соціальна група закладає основи майбутнього благополуччя будь-якої країни;

– формування сприятливого зовнішнього оточення, вироблення адекватної новому режиму зовнішньої політики, заснованої на узгодженні наявних у суспільстві інтересів, у тісній співпраці з парламентом, політичними партіями і з урахуванням громадської думки. На даний момент цей аспект української демократизації ще знаходиться на стадії формування, оскільки існують проблеми у знаходженні компромісів як між різними партіями в середині країни, так і з деякими зовнішніми сусідами.

Отже, на сьогоднішній день в Україні ще не існує західного демократичного устрою, але були, є і будуть демократичні цінності, які втілювалися в життя українського народу протягом всього його існування. Саме ці цінності спонукали до формування та втілення і життя демократичних норм і правил, які закріплені в Конституції нашої держави. В зв'язку з цим ми можемо впевнено стверджувати, що Україна у буквальному розумінні «приречена» на демократію і вже зараз демократизація, з наявних у підсвідомості ідей, переходить в активну свідому діяльність, до якої залучаються всі члени українського суспільства. Даний процес не оминув і туристичну сферу життя наших людей, розвиток якої є підтвердженням прояву європейських орієнтацій українців. Щорічно в Європі перебувають понад 2 млн. українців. Особливо насиченою в Європі є туристична діяльність українців. Цінності, які вони несуть з собою є цілком прийнятними для європейської спільноти. В їх центрі – демократія, свобода і незалежність, неприйняття насильства і толерантність. Сфера українського туризму є виявом гуманістичної природи людини як особистості.

Список використаних джерел

1. Швець Віктор, Шайхалієва Юна Особливості становлення демократії та впровадження демократичних цінностей в Україні й світі / В. Швець, Ю. Шайхалієва // Віче. – 2010. – №17. – С.13–16.
2. Карл Т.Л. Що є демократія? / Ф. Шміттер, Т. Карл // Вся політика. Хрестоматія / сост. В.Д. Нечаєв, А.В. Філіппов. – М.: Изд-во «Европа», 2006. С.142–146.
3. Сартори Дж. Вертикальна демократія / Дж. Сартори // Поліс. – 1993. – №2. – С.80–89.
4. Латигіна Наталія Анатоліївна. Українська демократія сьогодні: Спроби і помилки / Н. А. Латигіна // Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії. – 07/2008. – №34. – С.60–78.
5. Сокращение роли государства. Государственное управление и устойчивое человеческое развитие // UNDP. Региональное бюро для Европы и СНГ. – 1997, июль. – С.8–15.
6. Левицька О. І. Етика туризму/ О.І. Левицька // Філософія туризму. – К.: Кондор, 2004. – С.66–80.
7. Бандура О.О. Єдність цінностей та істини у праві / О.О. Бандура. – К.: Вид-во НАВСУ, 2008. – 200 с.

8. Полохало В. Політологія посткомунізму: Політичний аналіз посткомуністичних суспільств / В. Полохало. – К.: Політична думка, 1995. – 368 с.

9. Вятр Е. Местные элиты и демократические перемены (Польша, 1990–2002 гг.) / Е. Вятр // Социс. – 2005. – №2. – С.15–21.

10. Цветков В.В. Реформування державного управління в Україні: проблеми і перспективи / В. В. Цветков. – К.: Оріяни, 2008. – 120 с.

11. Сербин Р. Демократичні засади розбудови сильної держави / Р. Сербин // Підприємництво, господарство і право. – 2003. – №3. – С.71–74.

References

1. Shvec' Viktor, Shajhalijeva Juna Osoblyvosti stanovlennja demokracji' ta vprovadzennja demokratychnyh cinnostej v Ukraї'ni j sviti / V. Shvec', Ju. Shajhalijeva // Viche. – 2010. – №17. – С.13–16.

2. Karl T. L. Shho je demokratija? / F. Shmitter, T. Karl // Vsja polityka. Hrestomatija / sost. V. D. Nechajev, A. V. Filippov. – М.: Ізд-во «Европа», 2006. S.142–146.

3. Sartori Dzh. Vertikal'naja demokratija / Dzh. Sartori // Polis. – 1993. – №2. – С.80–89.

4. Latygina Natalija Anatolii'vna. Ukraї'ns'ka demokratija s'ogodni: Sproby i pomylyky / N. A. Latygina // Gumanitarnyj visnyk Zaporiz'koi' derzhavnoi' inzhenernoi' akademii'. – 07/2008. – №34. – С.60–78.

5. Sokrashhenie roli gosudarstva. Gosudarstvennoe upravlenie i ustojchivoe chelovecheskoe razvitie // UNDP. Regional'noe bjuro dlja Evropy i SNG. – 1997. ijul'. – С.8–15.

6. Levyc'ka O. I. Etyka turizmu / O. I. Levyc'ka // Filosofija turizmu. – К.: Kondor, 2004. – С.66–80.

7. Bandura O. O. Jednist' cinnostej ta istyny u pravi / O. O. Bandura. – К.: Vyd-vo NAVSU, 2008. – 200 s.

8. Polohalo V. Politologija postkomunizmu: Politychnyj analiz postkomunistychnyh suspil'stv / V. Polohalo. – К.: Politychna dumka, 1995. – 368 s.

9. Vjatr E. Mestnye jelity i demokraticheskie peremeny (Pol'sha, 1990–2002 gg.) / E. Vjatr // Socis. – 2005. – №2. – С.15–21.

10. Cvjetkov V. V. Reformuvannja derzhavnogo upravlinnja v Ukraї'ni: problemy i perspektyvy / V. V. Cvjetkov. – К.: Orijanj, 2008. – 120 s.

11. Serbyn R. Demokratychni zasady rozbudovy syl'noi' derzhavy / R. Serbyn // Pidpryjemnyctvo, gospodarstvo i pravo. – 2003. – №3. – С.71–74.

Drapushko R., applicant, National Pedagogical Dragomanov University (Ukraine, Kyiv), zhizhkot@gmail.com

Features of the democratic development of Ukrainian society and its manifestation in the field of tourism

Analyzes the nature and essence of the democratic development of Ukrainian society, their manifestation in tourism, where tourism is seen as a means of asserting universal human and national standards and values; the author argues that democracy and human rights, environmental security and tolerance, solidarity, and so did not introduce in Ukraine outside and shaped by the people as the internal norms and standards since ancient times; historical conflicts have not reduced their human context, therefore, in the modern history of Ukraine acts as a humanitarian and humanistic state tourism means asserts its authority in the European space.

Keywords: people, culture, tourism, human values, democracy and freedom.

* * *

УДК 101.1

Карпенко С. Р.,
кандидат философских наук, соискатель кафедры
философии, Днепропетровский национальный
университет им. Олеся Гончара
(Украина, Днипро), victor7754@i.ua

АЛЬТЕРНАТИВНЫЕ МОДЕЛИ СОЦИАЛЬНОЙ УСПЕШНОСТИ В РАМКАХ ПОСТСТРУКТУРАЛИСТСКОГО ДИСКУРСА

Рассматриваются модели социальной успешности, продуцируемые в рамках философии постструктурализма. Концепции родоначальников постструктурализма анализируются в связи с современными оценками данного направления и тенденциями социального развития. Показано, что в

развитии альтернативных моделей социальной успешности немаловажную стимулирующую роль сыграли современные теории социальной антропологии и в особенности структурализма и постструктурализма, начиная с работ французских философов и антропологов начала 60-х годов XX столетия. Подходы к пониманию социальной успешности и целей личностного развития, изначально маргинальные, постепенно приобретают все большую популярность и превращаются из теоретических концептов в действительные социальные практики.

Ключевые слова: успех, неуспех, структурализм, постструктурализм, постмодерн, социальность, дискурс, субъект, структура.

(стаття друкується мовою оригіналу)

В современном социально–философском дискурсе социальная успешность выступает в качестве поли-системного многоуровневого концепта, выражающего практически бесконечное многообразие человеческих представлений о данном вопросе.

Основной задачей нашей статьи является обоснование того значения, которое играют современные антропологические теории в формировании образа успешного человека и моделей социальной карьеры. Среди теорий, которые достаточно радикально повлияли на формирование новых взглядов можно выделить функционализм, структурализм и постструктурализм, которые мы здесь и рассмотрим. Выбор указанных теорий вовсе не означает забвения других, не менее важных концепций, заслуживающих отдельного исследования в связи с понятием успеха. Это, прежде всего, социальные теории левого спектра – коммунизм и анархизм, несомненно влияющие на выбор модели поведения значительной части населения, особенно в западных обществах. Не менее важным в этой связи представляется также психоанализ, точнее, весь спектр психоаналитических теорий, давно уже превратившихся в особую ветвь социального и социально–психологического дискурса.

Ситуация характеризуется наличием достаточно большого количества действующих и вполне эффективных моделей, начиная от классической либеральной модели, связанной с представлением об успехе как награде за систематические усилия, упорный труд и самостоятельное развитие и заканчивая многочисленными альтернативными моделями успешности, которые часто выпадают из текущей социально–экономической ситуации и, тем не менее, обеспечивают своим носителям не меньшую (а часто и большую) долю социальных благ и психологического комфорта.

Данное положение дел давно уже стало предметом исследования в социальной философии, социологии и социальной антропологии. Достаточно обратить внимание как на ставшие классическими работы Ж. Бодрийера [см. напр. 1], так и на многочисленные современные исследования, посвященные рассмотрению различных форм социальной активности в ее связи с моделями успешности и вопросом о социализации тех или иных групп населения [2; 3; 4; 5; 7; 8].

Одним из наиболее мощных теоретических стимулов для переосмысления традиционных представлений о социальной успешности явились социально ориентированные исследования, объединяемые в рамках довольно условных и размытых понятий – постструктурализма, постмодернизма и пр. Речь идет, прежде всего, о разработке структурной антропологии в трудах К. Леви–Стросса, выступивших в качестве дополнения, а отчасти и альтернативы доминирующему